

5299
17/2/5

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน โทร. ๓๑๓๐

ที่ ยธ ๐๕๐๙/คค๕

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอส่งรายงานการอภิปรายทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕ ปี ศาลปกครอง

เรียน อธิบดีกรมบังคับคดี

ตามที่อธิบดีกรมบังคับคดีมีคำสั่งลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ มอบหมายให้กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สินเข้าร่วมการอภิปรายทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕ ปี ศาลปกครอง ซึ่งจัดโดยสำนักงานศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ สำนักงานศาลปกครอง ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ในการนี้ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สินได้มอบหมายให้ นางสาวศิริขวัญ แสงจันทร์ นิติกรชำนาญการ กลุ่มงานวิชาการ กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สินเข้าร่วมการสัมมนา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

บัดนี้ การสัมมนาได้เสร็จสิ้นลงแล้ว กองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สินได้ดำเนินการสรุปสาระสำคัญจากการสัมมนา รายละเอียดปรากฏตามรายงานสรุปสำหรับผู้บริหารแนบเสนอมาท้ายนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

น. พชรวิทย์

(นางทัศนีย์ เปาอินทร์)

ผู้อำนวยการกองพัฒนาระบบการบังคับคดีและประเมินราคาทรัพย์สิน

๓๐๖

จ

(นางศศิวิมล ธนทานติ)

รองอธิบดีกรมบังคับคดี

๑๘ มี.ค. ๒๕๕๙

น. นวรัตน์

(นางสาวรีนวดี สุวรรณมงคล)

อธิบดีกรมบังคับคดี

๒๑ มี.ค. ๒๕๕๙

- ทพ
- อธิบดีกรมบังคับคดี
และอธิบดี
(นางทัศนีย์ เปาอินทร์)

23 มี.ค. 2559

รายงานสรุป

การอภิปรายทางวิชาการเนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕ ปี ศาลปกครอง

จัดโดยสำนักงานศาลปกครอง

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ณ ห้องสัมมนา ชั้น ๑๑ สำนักงานศาลปกครอง ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ตามที่ศาลปกครองได้จัดให้มีกิจกรรมการอภิปรายทางวิชาการ หัวข้อ “บทบาทขององค์กรตุลาการและองค์กรอิสระในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” เนื่องในโอกาสครบรอบ ๑๕ ปี ศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๙ ที่ผ่านมา โดยมีศาสตราจารย์พิเศษ นรนิติ เศรษฐบุตร สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นผู้กล่าวปาฐกถาในหัวข้อ “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในระบบการเมืองการบริหารสมัยใหม่” และมีผู้ร่วมการอภิปรายประกอบด้วย ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยสิทธิ์ ตราชูธรรม ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดร.ฤทัย หงส์สิริ อธิบดีศาลปกครองเชียงใหม่ และศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีรองศาสตราจารย์ ดร.สายทิพย์ สุกดีพันธ์ ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นประจำศาลปกครองสูงสุด เป็นผู้ดำเนินรายการ ปรากฏรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศาสตราจารย์พิเศษ นรนิติ เศรษฐบุตร สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรรมการกฤษฎีกา นายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปาฐกถาในหัวข้อ “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในระบบการเมืองการบริหารสมัยใหม่”

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ไม่ใช่เฉพาะในทางนิติศาสตร์ แต่เป็นเรื่องสำคัญในทางรัฐศาสตร์ด้วย เหตุก็เพราะว่า การใช้อำนาจรัฐคือการใช้อำนาจอธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระบอบการเมืองประชาธิปไตยซึ่งประกอบไปด้วยการใช้อำนาจทางนิติบัญญัติผ่านผู้แทนปวงชนในสภาผู้แทนราษฎร การใช้อำนาจบริหารผ่านคณะรัฐมนตรีซึ่งได้มาจากผู้แทนราษฎรเป็นสำคัญ โดยมีการใช้อำนาจตุลาการเป็นการใช้อำนาจอธิปไตยอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นเรื่องของการใช้อำนาจรัฐในการยุติข้อพิพาทต่างๆ เป็นการตีความกฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้นมา แล้วฝ่ายบริหารนำไปใช้กับประชาชน โดยธรรมชาตินั้นการใช้อำนาจบริหารและนิติบัญญัติเท่านั้นที่เป็นการใช้ผ่านผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง กระนั้นก็ตาม ระบอบการเมืองประชาธิปไตยก็ไม่ใช่จบเพียงแค่การชนะการเลือกตั้งเข้ามาเป็นผู้บริหารหรือปกครองประเทศ แต่ต้องพิจารณาไปถึงการใช้อำนาจหลังจากนั้นด้วย ดังนั้น ผู้ปกครองหรือผู้บริหารจึงต้องใช้หลักนิติธรรมในการปกครอง และมีให้ฝ่ายปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจบริหารจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถ้าพิจารณาให้ดีจะพบว่า ตามรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจแก่ประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้ปกครอง เช่น การรวบรวมรายชื่อเพื่อถอดถอน แต่โดยที่ประชาชนไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในทุกเรื่อง และการสร้างความเข้มแข็งให้ประชาชนสามารถที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้เป็นเรื่องยาก และต้องใช้เวลา จึงจำเป็นต้องมีองค์กรเฉพาะขึ้นมาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรืออำนาจบริหารเพิ่มเติมจากที่มีองค์กรศาลในการตรวจสอบอยู่ก่อนหน้าแล้วในอดีต การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจึงเป็นการยืนยันว่า ผู้ปกครองหรือฝ่ายบริหารไม่อาจใช้สมบูรณาญาสิทธิได้ แต่ต้องปกครองหรือใช้อำนาจรัฐตามหลักนิติธรรม จึงเป็นที่มาของการเกิดองค์กรอิสระขึ้นมาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดังกล่าว

รองศาสตราจารย์ ดร. สายทิพย์ สุดดีพันธ์ ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นประจำศาลปกครองสูงสุด ผู้ดำเนินรายการกล่าวนำการอภิปรายว่า ศาลปกครองจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อวินิจฉัยข้อพิพาททางปกครองซึ่งเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้วางรากฐานการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรศาลและองค์กรประเภทใหม่ที่เรียกว่าองค์กรอิสระหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ในวาระครบรอบ ๑๕ ปี ของการจัดตั้งศาลปกครอง จึงเป็นเวลาอันสมควรที่จะได้ทบทวนถึงบทบาทขององค์กรศาลและองค์กรอิสระในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ๔ ท่าน มาอภิปรายในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรศาลและองค์กรอิสระดังกล่าว

ศาสตราจารย์ ดร. นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้อภิปรายถึงทิศทางของระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐว่า การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมีความเป็นมายาวนานควบคู่กับพัฒนาการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นับตั้งแต่ในยุคเริ่มต้นที่เป็นยุคประชาธิปไตยทางตรง ก็มีกลไกการควบคุมการใช้อำนาจด้วยการขจัดสิ่งที่เป็นปฏิกิริยาต่อประชาธิปไตยให้หมดไป เช่น การเนรเทศบุคคลที่เป็นภัยต่อประชาธิปไตยออกจากดินแดน ซึ่งประเทศไทยก็มีวิถีทางในการสร้างประชาธิปไตยตามแนวทางดังกล่าวด้วย ในช่วงแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่ปัจจุบันนั้น เป็นการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ที่ประชาชนเลือกตัวแทนให้เข้าไปทำหน้าที่แทน โดยการเลือกตัวแทนดังกล่าวมีแนวคิดและวิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละสังคม เช่น แนวคิดการเลือกตัวแทนแบบ Mandate ที่ประชาชนได้มอบหมายเจตจำนงทั่วไปที่เรียกว่า General Will ซึ่งตัวแทนที่ได้รับเลือกถือว่าเป็นผู้ใช้อำนาจในนามประชาชน อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยแบบตัวแทนมีความเปราะบางจากความบกพร่องในกระบวนการเลือกผู้เป็นตัวแทนซึ่งความเปราะบางนี้ทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจในตัวแทน ดังที่เกิดขึ้นในประเทศไทยปัจจุบัน จึงนำไปสู่พัฒนาการของประชาธิปไตยที่เรียกว่า Monitory Democracy ซึ่งเป็นประชาธิปไตยที่มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจากหลายภาคส่วน ทั้งจาก องค์กรตุลาการ องค์กรกึ่งตุลาการหรือองค์กรอิสระ องค์กรภาคประชาชน (โดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน) สื่อสารมวลชน ดังนั้น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยองค์กรอิสระหรือองค์กรตุลาการจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเท่านั้น

ศาสตราจารย์ ดร. อุตม รัฐอมฤต อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การใช้อำนาจของฝ่ายปกครองซึ่งได้รับมาจากประชาชนจึงต้องสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองอาจมีกรณีที่เป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขต ดังนั้น ไม่ว่าจะมีการบัญญัติกฎหมายไว้อย่างไร ก็จะต้องมีการควบคุมตรวจสอบเสมอ ทั้งการตรวจสอบภายในฝ่ายปกครองกันเอง และการตรวจสอบจากภายนอกซึ่งเป็นการควบคุมการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีองค์กรอิสระขึ้นเพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนอกจากองค์กรศาล

สำหรับปัญหาว่าอะไรคือเส้นแบ่งระหว่างอำนาจตุลาการและอำนาจขององค์กรอิสระนั้นมีข้อพิจารณาว่า ศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี มีระบบวิธีพิจารณาความที่ทำให้คู่กรณีได้รับความเป็นธรรม ในขณะที่องค์กรอิสระมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งมีบางความเห็นกล่าวไว้ว่าการใช้อำนาจขององค์กรอิสระเป็นการใช้อำนาจเช่นเดียวกับฝ่ายบริหาร การใช้อำนาจย่อมไม่เป็นที่สุด ต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบโดยศาลเช่นเดียวกับการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร และศาลมีอำนาจเพิกถอนการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ แต่หากเห็นกันว่าองค์กรอิสระนั้นเป็นการใช้อำนาจในลักษณะเดียวกับองค์กรศาล ก็มีสิ่งที่น่าสนใจว่า องค์กรอิสระมีการใช้อำนาจโดยเกินเลยหรือไม่ มีวิธีพิจารณาแบบที่ศาลมีที่ประกันความเป็นธรรมให้แก่คู่กรณี ที่องค์กรอิสระนั้นดำเนินการตรวจสอบหรือไม่ ซึ่งหากยังไม่มีหลักประกันที่เป็นธรรม ก็ควรให้ศาลเป็นองค์กรที่ตรวจสอบการวินิจฉัยชี้ขาดขององค์กรอิสระได้ เช่นเดียวกัน ดังนั้น การออกแบบอำนาจทั้งหลายต้องมีเหตุผล และมีกระบวนการขั้นตอนที่ชัดเจนแน่นอนอน มีกลไกที่ทุกฝ่ายยอมรับการใช้อำนาจนั้น เพื่อให้สังคมเกิดความปกติสุข

ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยสิทธิ์ ทรายธรรม ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน อภิปรายว่า สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน บัญชีรายงานการรับจ่ายเงินและงบแสดงฐานะการเงินประจำปีงบประมาณ การดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของแผ่นดิน การจัดเก็บรายได้ และวินิจฉัยความผิดวินัยทางงบประมาณและการคลัง ผลจากการตรวจสอบและวินิจฉัยของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนำไปสู่ความรับผิดชอบทางอาญา ความรับผิดชอบทางแพ่ง ความรับผิดทางวินัยของข้าราชการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งจากผลการตรวจสอบทำให้เกิดคำแนะนำไปยังหน่วยงานบังคับบัญชา และการวินิจฉัยความผิด ซึ่งการวินิจฉัยความผิดนี้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้เข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในคดีที่สำคัญ เช่น

คดีโครงการจำหน่ายข้าว ในก่อนและระหว่างการดำเนินโครงการจำหน่ายข้าว สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบและทำหนังสือไม่น้อยกว่าสี่ฉบับถึงรัฐบาลว่า ไม่ควรดำเนินการโครงการดังกล่าว เพราะจะเป็นการทำลายระบบการส่งออก ทำให้ชาวนาไม่พัฒนาพันธุ์ข้าว เป็นเหตุให้เกิดการทุจริตจำหน่ายข้าว สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเสนอความเห็นให้รัฐบาลชะลอโครงการไว้ก่อน และต่อมามีการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม โดยขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คดีคลองด่าน เป็นคดีเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองในโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย โดยการกว้านซื้อที่ดินบริเวณคลองด่านในราคาไร่ละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และนำที่ดินดังกล่าวมาขายแก่รัฐบาลในราคา ไร่ละ ๑,๑๐๐,๐๐๐ บาท และบับบังคับให้เจ้าหน้าที่ออกโฉนดทับที่ดินสาธารณะจำนวน ๑,๕๐๐ ไร่ รวมไปถึงได้มีการบับบังคับให้อธิบดีกรมควบคุมมลพิษจัดทำสัญญาก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียกับกิจการร่วมค้าที่ขาดคุณสมบัติผู้ประกวดราคา ต่อมา มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงดังกล่าวและมีการยกเลิกสัญญาก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียข้างต้น กิจการร่วมค้าจึงได้ยื่นเรื่องไปยังอนุญาโตตุลาการให้วินิจฉัยชี้ขาดให้กรมควบคุมมลพิษชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวน ๕,๐๐๐ กว่าล้านบาท ซึ่งอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยชี้ขาดให้กรมควบคุมมลพิษชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวน ๕,๐๐๐ กว่าล้านบาท กรมควบคุมมลพิษได้ยื่นคำร้องคัดค้านคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่อศาลปกครองว่าไม่ชอบ โดยศาลปกครองสูงสุดพิพากษาว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของ

อนุญาตตุลาการดังกล่าวชอบแล้ว ให้บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาตตุลาการ อนึ่ง จากการทำหน้าที่ของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบพบว่า กรมควบคุมมลพิษเคยยื่นฟ้องต่อศาลแขวงดุสิตให้ลงโทษกิจการร่วมค้าและกรรมการบริษัทในข้อหาฉ้อโกงทำให้รัฐได้รับเสียหายเป็นเงิน ๒๐,๐๐๐ กว่าล้านบาท ศาลมีคำพิพากษาจำคุก ๕ ปี และลงโทษปรับ คดีอยู่ระหว่างฎีกา การนี้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า ทั้งกิจการร่วมค้าและอธิบดีกรมควบคุมมลพิษทำให้รัฐบาลเสียหายประมาณ ๒๓,๐๐๐ ล้านบาท โดยกรมควบคุมมลพิษเป็นเจ้าของนี้จำนวน ๒๓,๐๐๐ ล้านบาท และยังเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของศาลปกครอง สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินจึงมีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีให้หักกลบลบหนี้จำนวนดังกล่าวโดยให้กรมควบคุมมลพิษจ่ายเงินที่เหลือจำนวน ๕,๐๐๐ กว่าล้านบาท

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับอำนาจศาลปกครองในการตรวจสอบการกระทำขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ นั้น เห็นว่า ศาลปกครองมีอำนาจวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับคำวินิจฉัยขององค์กรอิสระที่ไม่ใช่การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญได้ แต่หากเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยแล้ว ศาลปกครองย่อมไม่มีอำนาจวินิจฉัยคดีได้ ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เช่น กรณี ก.ก.ต. แจกใบเหลือง ใบแดงก่อนการประกาศผลเลือกตั้ง เช่นนี้ศาลปกครองไม่มีอำนาจวินิจฉัยคดีเพราะก่อนการประกาศผลเลือกตั้ง ก.ก.ต. ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยตรง จึงไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครองหรืออีกตัวอย่างหนึ่ง คือ กรณีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๐๓๗/๒๕๕๘ อธิบดีกรมที่ดินผู้ถูกฟ้องคดีลงโทษไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ เนื่องจากการออกโฉนดทับที่ดินสาธารณะตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งข้อมูลความผิดว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ และข้อมูลความผิดทางวินัย ได้แก่ ฐานปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ฐานรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง และฐานเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ศาลปกครองสูงสุดพิพากษาว่า การดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ข้อมูลความผิดทางวินัยเป็นการกระทำโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ไม่ผูกพันผู้ถูกฟ้องคดีให้ต้องปฏิบัติตาม การที่ผู้ถูกฟ้องคดีถือตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนก่อนออกคำสั่งไล่ผู้ฟ้องคดีออกจากราชการ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ดร. ฤทัย หงส์สิริ อธิบดีศาลปกครองเชียงใหม่ อภิปรายว่า ศาลปกครองเป็นศาลหลักที่มีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายปกครอง แต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการ ประการแรก ศาลปกครองมีช่ององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจตรวจสอบฝ่ายปกครองได้เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและมีการนำคดีมาฟ้องต่อศาลเท่านั้น และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองขององค์กรอิสระด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๒๓ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๔ ประการที่สอง ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาททางปกครองเกี่ยวกับการใช้อำนาจทางปกครองและการดำเนินกิจการทางปกครองตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เช่น คดีพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองในเรื่องการบริหารงานบุคคลภาครัฐ ดังตัวอย่างในคดีการย้ายนายจาดูร อภิชาติบุตร รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีไปเป็นผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย หรือคดีการย้ายนายถวิล เป็ลย่นศรี อดีตเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติไปเป็นที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร เช่น คดีพิพาทเกี่ยวกับ

เหตุเดือดร้อนรำคาญ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีพิพาทเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากคดีสิ่งแวดล้อมเป็นคดีปกครองโดยสภาพ เพราะปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม ประเทศต่าง ๆ จึงตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา และหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขึ้น หน่วยงานของรัฐก็มีหน้าที่แก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าว แต่หากหน่วยงานของรัฐละเลยต่อหน้าที่ ประชาชนก็สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองได้ ดังนั้น ในปัจจุบัน ประเทศไทยจึงมีศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องตั้งศาลสิ่งแวดล้อมขึ้นมาใหม่ เนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบศาลคู่ ต่างจากกลุ่มประเทศ Common Law ซึ่งใช้ระบบศาลเดี่ยว ที่ไม่มีการแยกความแตกต่างระหว่างกฎหมายเอกชนกับกฎหมายมหาชนอย่างชัดเจน นอกจากนั้น ศาลปกครองยังมีอำนาจพิจารณาคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและความรับผิดชอบอย่างอื่น และคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการด้วย เช่น คดีคลองด่าน ที่อนุญาโตตุลาการเป็นผู้ชี้ขาดให้กรมควบคุมมลพิษชดใช้ค่าเสียหายเป็นจำนวนเงิน ๘,๐๐๐ กว่าล้านบาท ไม่ใช่ศาลปกครอง ซึ่งศาลเห็นว่าไม่มีเหตุให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงพิพากษาให้กรมควบคุมมลพิษชำระเงินตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ศาลปกครองจึงเป็นเพียงกลไกในการบังคับให้เป็นไปตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเท่านั้น เรื่องนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่ต้องมีการศึกษาวิเคราะห์ เพราะอาจเกิดปัญหาค่าไถ่ในกรณีอื่นๆ เช่น กรณีบ้านครัว (กรณีสมมติ) นอกจากนั้น ศาลปกครองไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของฝ่ายปกครอง เมื่อเห็นว่าการกระทำของฝ่ายปกครองไม่ชอบก็มีอำนาจเพียงเพิกถอนคำสั่ง ไม่มีอำนาจไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่ง หรือใช้ดุลพินิจแทนฝ่ายปกครอง ทั้งไม่มีอำนาจลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ เนื่องจากอำนาจดังกล่าวเป็นของผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่นั้น

นางสาวศิริขวัญ แสงจันทร์

นิติกรชำนาญการ

ผู้รายงาน

กองพัฒนาระบบการบังคับคดี

และประเมินราคาทรัพย์สิน